

Києво-Могилянської академії постає нагальна потреба у запровадженні французької мови в навчальному процесі.

У 1753 р., за наполяганням ректора Академії Георгія Кониського, був відкритий спеціальний клас французької мови. В 1794 р. він був закритий, оскільки вважалося, що: “Неблагонамірені з них /студентів/ знанням цієї мови зловживають”. Тобто фактичною підставою було те, що з французькою мовою проникали до Академії вольтерівські ідеї та інших енциклопедистів XVIII ст. У 1798р. викладання французької мови в Київській академії було відновлено.

Про високий рівень викладання французької мови свідчить той факт, що багато випускників Академії займалися літературними перекладами з французької, працювали перекладачами в різних міністерствах та посольствах, в навчальних закладах Росії. Академія, прагнучи створити мовне середовище для студентів, запрошує до викладання “природних” французів (Маргасту де Зеємеліра, П'єра де Ковета, Люппе, Форінеля й Бруїлона та ін.).

Викладання французької мови в Київській академії яскраве свідчення світського статусу вищого навчального закладу України.

Хижняк З.І., к.і.н., доцент

(Київ, НаУКМА)

КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ. ПРАВОВИЙ СТАТУС (1615-1817)

Вагоме місце в дослідженнях з історії Києво-Могилянської академії належить документам, в котрих є дані про час заснування Академії, окремі стани її розвитку, норми і права внутрішнього розпорядку, визнання державними структурами, надання Академії прав вищої школи тощо - тобто документи, які проливають світло на правовий статус Академії.

Як інституція, що відігравала надзвичайно важливу роль в національному, культурному, релігійному житті України, Києво-Могилянська академія пройшла кілька історичних станів, тісно пов'язаних з подіями політичної й державної ваги.

Започаткована представниками культурно-національного відродження (як навчальний заклад) й ідеологічний (національно-релігійний) осередок, Київська братська школа не могла мати державної (від Речі Посполитої) санкції й підтримки. Тому й документи про її заснування, і в першу чергу дарча Галшки Гулевичівни, мають приватний характер. Але, внесені до книг Київського магістрату, вони набрали юридичної вартості.

Для школи як ідеологічного православного осередку важливою була підтримка вселенської православної церкви. Патріарші грамоти 1620, 1626 й інших років “стверджують” школу й надають через ставропігію братському училищному монастиреві (й школі) захист і незалежність існування владних церковних структур.

У часи становлення козацько-української держави, згодом Гетьманщини, в житті яких Академія відіграла важливу роль, готуючи ідейних провідників, урядовців, козацьку старшину тощо, Академія отримує державну охорону, й гетьманські “листи войснів” та універсали від Петра Сагайдачного до Кирила Розумовського надають Академії захист й матеріальну підтримку. До матеріалів цього характеру відносяться документи про підтримку Академії окремими репрезентантами державної й міської влади, козацтва й церкви. Найбільш вагомими з них на земельні володіння вписувались в магістратські книги й підтверджувались гетьманськими універсалами.

У визначенні місця Академії в житті українського суспільства, її правового статусу належить угодам, котрі Україна укладала з іншими державами, зокрема Польщею - Зборівська (1649), Білоцерківська (1651), Гадяцька (1658) й ін. Неабияке значення мають королівські привілеї (1629, 1632, 1635, 1636 років) й царські грамоти (1666, 1694, 1701, 1742 й інших років).

Ретельне їх вивчення дає можливість зробити висновки:

про важливу роль, яку відіграла Києво-Могилянська академія в житті України;

про стан її матеріального забезпечення й політичний захист;

про непростий шлях становлення в умовах панування іноземних держав в Україні, зокрема залежність її статусу як вищої школи від політичних обставин, а не від реального стану справ, на підставі якого вона була визнана ще в 30-х рр. XVII ст. Університетом або Академією.